

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΓΟΥΛΕΛΜΟΥ

**Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ
ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Περίληψη

1. Εισαγωγή

2. Γενικά για την Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία

3. Ναυτεργατικό συνάλλαγμα

4. Σχόλια για δαπάνες πλοιοκτητών

5. Ναυτιλιακό συνάλλαγμα από επισκευές πλοίων

6. Προτάσεις αναμόρφωσης πρωτογενών στατιστικών ναυτιλιακού συναλλάγματος

7. Επιπρόσθετες παρατηρήσεις

Παράρτημα

Βιβλιογραφία

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μη ακριβής καταγραφή των πρωτογενών στοιχείων που δίνονται στις Εμπορικές Τράπεζες από τις ναυτιλιακές εταιρείες καθιστά, από πολλά χρόνια, τις στατιστικές της Τραπέζης Ελλάδος, που αφορούν στην εισροή Ναυτιλιακού Συναλλάγματος στη χώρα, αντικείμενο σχολιασμού των ναυτιλιακών επιστημόνων.

Το γεγονός αυτό είχε και έχει σοβαρές συνέπειες στην άσκηση ναυτιλιακής πολιτικής, αλλά και της πολιτικής για την υποδομή της ναυτιλίας στη χώρα μας.

Ο συγγραφέας, αφού παραθέτει διαφόρους σχολιασμούς και στοιχεία, συνιστά μια αναμόρφωση των σχετικών κωδικοποιημένων πληροφοριών στη λεπτομέρεια που χρειάζεται για την άσκηση ναυτιλιακής πολιτικής.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία κατέχει σήμερα (31.12.1992) την πρώτη θέση στον Παγκόσμιο Στόλο με 105.7 εκατ. DWT και την τρίτη θέση, αν ληφθεί υπόψη η χωρητικότητα (σε τόνους νεκρού βάρους) κάτω από την ελληνική σημαία μόνο [βλέπε διάγραμμα 1 (1.7.1992)]. Η πρώτη θέση που κατέχει η χώρα μας σ' αυτόν το μοναδικό τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητας σε παγκόσμια κλίμακα, μεταφράζεται σε 26.766 ναυτικούς που απασχολούνται στα πλοία με ελληνική σημαία και σε πλοία με ξένη σημαία συμβεβλημένα με το NAT (απογραφή 1990), με συνεισφορά στο Α.Ε. Εισόδημα κατά 7% περίπου και στην εισαγωγή (1.989 εκατ. \$ ΗΠΑ) πολυτίμου ξένου συναλλάγματος (1992) σε όλη τη μεταπολεμική περίοδο [βλέπε διάγραμμα 2]. Επιπρόσθετα, έχουν δημιουργηθεί, κυρίως μετά το 1990, 701 ναυτιλιακές επιχειρήσεις εγκατεστημένες στη χώρα μας, ελληνικών κατά πλειοψηφία μετοχικών συμφερόντων.

Τα προβλήματα της επάρκειας της στατιστικής πληροφόρησης για τον κλάδο της Ναυτιλίας είναι πολλά, όπως λ.χ. αγνοούμε παντελώς ό,τι γίνεται στα πλοία ελληνικών συμφερόντων με ξένη σημαία, που δεν είναι συμβεβλημένα με το NAT. Το τελευταίο αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό, αν αναλογιστεί κανείς ότι λίγο περισσότερο από τη μισή χωρητικότητα βρίσκεται υπό ξένη σημαία, που δεν έχει σύμβαση ασφάλισης με το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο. Νομίζουμε ότι εδώ πρέπει να γίνει επέμβαση άμεση, διότι αυτός που ασκεί τη Ναυτιλιακή Πολιτική δεν έχει στοιχεία για πάνω από τη μισή ναυτιλία και αυτά που έχει για την άλλη μισή δεν είναι ακριβή. Απαιτείται επομένως, κατά τη γνώμη μας, μια μελέτη, που θ' αναμορφώσει το πληροφοριακό σύστημα της Ναυτιλίας στο επίπεδο των πρωτογενών στοιχείων. Προς αυτή την κατεύθυνση κινείται το άρθρο αυτό.

Η στατιστική πληροφόρηση απευθύνεται κύρια σ' αυτόν που ασκεί τη ναυτιλιακή πολιτική στη χώρα μας, σε σχέση με το ξένο συνάλλαγμα που εισρέει στη χώρα μας από τον κλάδο και που είναι και η συνεισφορά του κλάδου στο Εθνικό Εισόδημα. Έτσι σκοπός του άρθρου αυτού είναι να προτείνουμε βασικές αλλαγές, που αρχίζουν από την κωδικοποιημένη κατάσταση που ζητά η Τράπεζα της Ελλάδος και που συμπληρώνεται από τις Εμπορικές Τράπεζες, στις οποίες πραγματοποιούνται οι δραχμοποιήσεις του ξένου συναλλάγματος (\$ κυρίως) των ναυτιλιακών επιχειρήσεων, των προμηθευτών πλοίων, των ασφαλιστών πλοίων και των ναυπηγοεπισκευαστών.

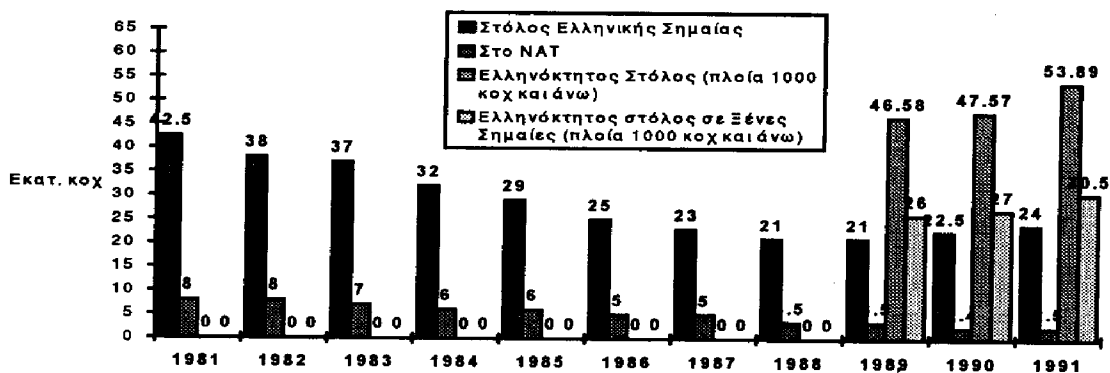
Τη μη ακριβή ύπαρξη στατιστικών στοιχείων του ναυτιλιακού συναλλάγματος είχαν κατά καιρούς επισημάνει και άλλοι μελετητές: όπως ο καθηγητής Ε. Γεωργαντόπουλος, ο καθηγητής Η. Χαραλαμπίδης και ο κ. Φ. Τζαμουζάκης (ΚΕΠΕ).

Ειδικότερα, ο Ομότιμος Καθηγητής του τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς Ε. Γεωργαντόπουλος (έδρα Ναυτιλιακής Οικο-

νομικής και Πολιτικής) υπήρξε ο κύριος επικριτής¹ του τρόπου κατανομής του ναυτιλιακού συναλλάγματος από την Τράπεζα της Ελλάδος, και μπορούμε ν' αναφέρουμε ένα μόνο μέρος των επιχειρημάτων του:

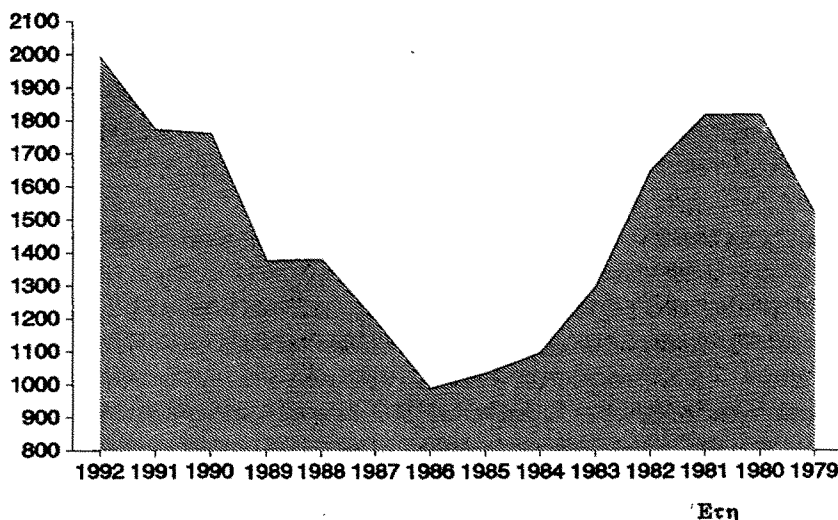
1. "Η στατιστική διάκριση είναι περισσότερο πλασματική, από όσο πραγματική, και οδηγεί σε λανθασμένα, αλλά και επιζήμια, συμπεράσματα".
2. "Δίδεται η εικόνα ότι η περισσότερο σημαντική και περισσότερο δυναμικά αναπτυσσόμενη πηγή εισπράξεων είναι τα εφοπλιστικά εμβάσματα".
3. "Η επιζήμια τεχνητή κατάτμηση εμφανίζει ότι το μέγιστο ποσοστό των αποδοχών των ναυτικών δαπανάται ή παραμένει στο εξωτερικό, και υπεκτιμά τις εισφορές στα ασφαλιστικά ταμεία των ναυτικών, τη φορολογία της ναυτιλίας, τις δαπάνες εφοδιασμού και επισκευών πλοίων και των ασφαλιστικών ή ναυλομεσιτικών εργασιών".
4. "Για την κατά πηγές του ναυτιλιακού συναλλάγματος στατιστική παρακολούθηση, πρέπει να βρεθούν μέθοδοι και μέσα που θα εξασφαλίζουν την απόδοση της πραγματικής εικόνας".
5. "Συνάλλαγμα ναυτικών, από καταθέσεις στο εξωτερικό ή εντολές, όταν δραχμοποιούνται κατατάσσονται στο μεταναστευτικό συνάλλαγμα ή, προκειμένου για επενδύσεις σε ακίνητα, κατατάσσονται στην "κίνηση κεφαλαίων" αντί στο ναυτιλιακό συνάλλαγμα".

Η λανθασμένη εικόνα που δημιουργείται από τις στατιστικές πληροφορίες οδηγεί, κατά τη γνώμη μας: (α) σε λαθεμένη λήψη αποφάσεων ναυτιλιακής πολιτικής, (β) τα στοιχεία, επειδή είναι γνωστό ότι είναι λαθεμένα, δεν λαμβάνονται καθόλη υπόψη για την άσκηση ναυτιλιακής πολιτικής, (γ) νέες πηγές και άλλοι υπολογισμοί χρειάζονται και (δ) οι πόροι που έχουν διατεθεί για την παραγωγή των λαθεμένων στατιστικών δεν αξιοποιούνται όπως θα έπρεπε.

Διάγραμμα 1. Στόλος: Ελληνική Σημαία, ΝΑΤ και Ελληνόκτητα (1981-1992).

¹ Ε. Γεωργαντόπουλος, *Μια περαιτέρω εκτίμηση της συμβολής της Εμπορικής Ναυτιλίας στην Οικονομική Ανάπτυξη της Χώρας*, Πειραιάς 1977, σελ. 30-31, 34-35, 41.

Διάγραμμα 2. Η εισροή του ναυτιλιακού συναλλάγματος κατά τα έτη 1979-1992, σε εκατ. δολάρια.

2. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Η ελληνική εμπορική ναυτιλία, όπως είναι γνωστό, έχει διεθνή προσανατολισμό, διότι εξυπηρετεί τις μεταφορικές ανάγκες τρίτων χωρών, ενώ διακινεί ελάχιστα δικά της φορτία. Αυτή η φύση της ενασχόλησης της ποντοπόρου εμπορικής μας ναυτιλίας έχει ως συνέπεια μεγάλο μέρος των δαπανών του πλοίου να γίνονται υποχρεωτικά στο εξωτερικό. Η ελληνική εμπορική ναυτιλία είναι επομένως υποχρεωμένη ν' αγοράζει με συνάλλαγμα (που έχει από το εισόδημά της από ναύλους) υπηρεσίες από τρίτες χώρες, όπως είναι οι υπηρεσίες ξένων λιμένων προς τα ελληνικά πλοία (τέλη λιμένων και έξοδα φορτοεκφόρτωσης κλπ.), η δαπάνη καυσίμων πραγματοποιείται κυρίως στο εξωτερικό και ως προμήθεια και ως δαπάνη, οι δαπάνες τροφοδοσίας και των εφοδίων, η δαπάνη ανταλλακτικών, μέρος των ασφαλίσεων για τα πλοία (σκάφος και μηχανή) και για τα πληρώματα (clubs), οι επισκευές που γίνονται σε ξένες επισκευαστικές μονάδες, οι τόκοι των διεθνών δανείων που συνάπτει η ελληνική ναυτιλιακή επιχείρηση και μια σειρά προμήθειες που πληρώνει η ναυτιλία σε μια σειρά ενδιαμέσους (brokers), όπως για αγορά ή πώληση πλοίων (S+P), για ναυλώσεις, για προμήθεια καυσίμων και εφοδίων, για χρηματοδότηση, για ασφάλιση πλοίων και πληρωμάτων.

Πραγματικά, περιορισμένο ποσοστό των ελληνικών πλοίων εκφορτώνει ή φορτώνει εμπορεύματα, πραγματοποιεί επισκευές κάθε χρόνο, σε ελληνικά λιμάνια ή ελληνικές επισκευαστικές βάσεις, που με τις πλέον αισιόδοξες εκτιμήσεις δεν υπερβαίνει το 25% με 30% του αριθμού των πλοίων που υπάρχουν στην ελληνόκτητη ναυτιλία.

Ο διεθνής προσανατολισμός της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας εντείνεται και από το γεγονός της δυσαναλογίας που υπάρχει μεταξύ της ανάπτυξης

και του μεγέθους της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας, σε σχέση με το μέγεθος της ελληνικής ναυτιλιακής υποδομής. Δεν είναι όμως μειονέκτημα, ότι η ελληνική εμπορική ναυτιλία εξυπηρετεί το εμπόριο τρίτων χωρών, γιατί από συναλλαγματική άποψη, αν αυτό δεν ίσχυε και αυτή εξυπηρετούσε μόνο το εμπόριο της Ελλάδας, το εισόδημά της θα ήταν σε δραχμές.

Όπως αναφέραμε και πιο πάνω, το ελληνικό πλοίο χρηματοδοτείται από το εξωτερικό, που σε παλαιότερο άρθρο μας² υπολογίστηκε σε ποσοστό 97%. Πρόσφατα στοιχεία δηλώνουν ότι η κατάσταση αυτή δεν έχει μεταβληθεί.

Το πλοίο, όπως αναφέραμε πιο πάνω, χρειάζεται και ασφαλιστική κάλυψη, από την οποία — ανάλογα με την οικονομική επιφάνεια των ελληνικών ασφαλιστικών εταιρειών — ένα ποσοστό μένει στις δικές μας ασφαλιστικές εταιρείες και εισρέει στη χώρα μας — Αλληλοασφαλιστικοί Οργανισμοί Πλοιοκτητών - (clubs) δεν έχουν ακόμη ιδρυθεί στην Ελλάδα. Η ελληνική ναυτασφαλιστική αγορά δεν αναλαμβάνει το σύνολο του ασφαλιζόμενου κινδύνου σε \$, διότι αυτός είναι σημαντικός και φυσικά σχετίζεται με τη μεγάλη αξία της ελληνικής ναυτιλίας που ασφαρίζεται. Μερικές εκτιμήσεις ανέφεραν ποσά της τάξης των 15-20 δισ. \$ ΗΠΑ. Επομένως, οι ελληνικές ασφαλιστικές εταιρείες (και εδώ δεν περιλαμβάνονται οι ξένες ασφαλιστικές εταιρείες που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα) αναλαμβάνουν τόσο κίνδυνο, όσο μπορούν να καλύψουν με τα αποθεματικά μελλοντικών ζημιών που έχουν σε \$.

Παρά τα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω, είναι χρήσιμο, από πλευράς εισροής συναλλάγματος, να συναλλάσσεται κανείς με Έλληνες ναυτασφαλιστικούς μεσίτες και ναυτασφαλιστές, οι οποίοι λογικό είναι ν' αντασφαλίζονται στο εξωτερικό, διότι μέρος των συνολικών ασφαλίσεων δραχμοποιείται και εισρέει στην Ελλάδα από τη ναυτιλία και τον ναυτασφαλιστικό κλάδο.

Επιπρόσθετα, τα ποντοπόρα πλοία που ναυπηγούνται στην Ελλάδα ή επισκευάζονται σε ελληνικές ναυπηγοεπισκευαστικές βάσεις χρειάζονται εφόδια (stores), ανταλλακτικά (spare parts), ναυπηγικό χάλυβα, τα οποία στη συντριπτική τους πλειοψηφία εισάγονται από το εξωτερικό (Ιαπωνία κυρίως και ανάλογα με την εθνικότητα της χώρας στην οποία ναυπηγήθηκε το πλοίο και ανάλογα με την προέλευση των μηχανών του). Αυτό που μένει στην Ελλάδα σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι η εγχώρια προστιθέμενη αξία (value added), που είναι η εργασία και το κέρδος ή προμήθεια της ναυπηγοεπισκευαστικής επιχείρησης. Η εγχώρια προστιθέμενη αξία, ιδιαίτερα για τις επισκευές, είναι σημαντική και πλησιάζει το 40%.

Επίσης το αλλοδαπό πλήρωμα, που επιτρέπεται από τον ελληνικό νόμο σε ποσοστό 40%, στα πλοία με ελληνική σημαία ή μεγαλύτερο ποσοστό σ' αυτά που έχουν σύμβαση με το ΝΑΤ, και που χρησιμοποιείται από το πλοίο, στέλνει το συνάλλαγμα, που λαμβάνει ως αμοιβή, στις χώρες από τις οποίες προέρχεται. Το ποσό που διέφευγε το 1982 σε αλλοδαπούς είχε υπολογιστεί περίπου

² Α. Μ. Γουλιέλμος (1977), «Είναι αναγκαίο να ιδρυθεί Τράπεζα Εφοπλιστών;», Περιοδικό *Ελλάς και Διεθνείς Μεταφορές*, σελ. 16-18.

σε 400 εκατ. \$. Το ποσό αυτό με το νόμο 1376 περί ανακύκλωσης, του 1983, μειώθηκε περίπου στα 86 εκατ. \$ ΗΠΑ (πηγή Νο 7).

Η πιο πάνω ανάλυση σκοπό είχε να ενημερώσει τον αναγνώστη για τις πηγές από τις οποίες προέρχεται το ναυτιλιακό συνάλλαγμα και τις ιδιαιτερότητες που κάθε πηγή παρουσιάζει. Πάντως έχει διαπιστωθεί [βλέπε όλα τα πενταετή προγράμματα περί Εμπορικής Ναυτιλίας του ΚΕΠΕ] ότι η ελληνική ναυτιλιακή υποδομή (ναυτασφάλειες, ναυπηγοεπισκευές, χρηματοδότηση, ναυλώσεις, φόροι, ανεφοδιασμός, NAT, ταμεία εμπορικού ναυτικού, πληρώματα, καύσιμα, λιμενικά τέλη, ΟΤΕ, έξοδα Φ/Ε, προμήθειες) δεν ήταν ποτέ σε θέση να προσφέρει υπηρεσίες στην ποσότητα και ποιότητα που ήταν αναγκαίες για τη μεγάλη ελληνική εμπορική ναυτιλία.

Όπως προκύπτει από την πιο πάνω ανάλυση, η ναυτιλία έχει ανάγκη ή ζητά ορισμένες υπηρεσίες, τις οποίες αγοράζει καταβάλλοντας μέρος από το εισόδημά της, που είναι κυρίως \$ ΗΠΑ. Αν η ναυτιλιακή πολιτική μιας χώρας — και της δικής μας — έχει ως σκοπό να μεγιστοποιήσει την εισαγωγή συναλλάγματος [βλέπε διάγραμμα 2] που εισρέει στη χώρα, ιδιαίτερα όταν υπάρχει επί χρόνια ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο (όπως το ελληνικό), πρέπει να προσφέρει ανταγωνιστικές υπηρεσίες έναντι των ξένων. Αυτό, δηλαδή η μεγιστοποίηση του συναλλάγματος, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις μπορεί να πραγματοποιηθεί.

3. ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

Προκειμένου να εντοπίσουμε ποσοτικά την υποεκτίμηση του ναυτιλιακού συναλλάγματος που εισρέει από τους ναυτικούς, υπολογίσαμε την κατά κεφαλή συναλλαγματική εισροή (ανά ναυτικό) για τα έτη 1980, 1982, 1990 και 1992 (πίνακας 1).

Ερευνήσαμε, στη συνέχεια, αν οι κατά κεφαλή ετήσιες αποδοχές των ναυτικών που εισρέουν στην Ελλάδα είναι δυνατό να είναι 478.078 δρχ. για το 1982 (ή 40.000 δρχ. περίπου το μήνα) και για το 1990, 97.023 δρχ.; Η απάντηση, η οποία θεμελιώνεται πιο κάτω, είναι ότι οι πιο πάνω αμοιβές δεν είναι ακριβείς και αυτό μπορεί ν' αποδοθεί στο γεγονός ότι τα "εμβάσματα των ναυτιλομένων", όπως λέγονται, περιλαμβάνονται από λάθος στην κατηγορία "εμβάσματα εφοπλιστών". Επιπλέον η πιο πάνω εικόνα υποδηλώνει ότι μόνο μέρος του ναυτεργατικού συναλλάγματος έρχεται στην Ελλάδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
Κατά κεφαλή συναλλαγματική εισροή ναυτικών

	1980	1982	1990	1992
Εισροή συναλλάγματος από ναυτικούς (Τράπεζα Ελλάδος)	265 εκ. \$	263 εκ. \$	180 εκ. \$	263 εκ. \$
Αριθμός Ελλήνων ναυτικών ¹	52.518	36.738	24.554	δ.υ.σ. ²
Μέση κατά κεφαλή αμοιβή \$	5.046	7.159 (42%)	7.331	—
\$ 5.046×43,062 ³ (1980)	217.291 δρχ.	—	—	—
\$ 7.159×66,780 ³ (1982)	—	478.078 δρχ. (+120%)	—	—
\$ 7.331×158,815 ³ (1990)	—	—	—	1.164.273 δρχ.

¹. (με την εξαίρεση των 3.909 Ελλήνων ναυτικών, για το 1982, 7.016 το 1980 και 2.212 για το 1990, που υπηρετούσαν σε ξένα πλοία συμβεβλημένα με το ΝΑΤ).

². δ. υ. σ. = δεν υπάρχουν στοιχεία.

³. ισοτιμία \$/δρχ.

Πηγές: Τράπεζα Ελλάδος, ΕΣΥΕ, Απογραφή Ναυτικών, Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδος ΕΣΥΕ.

Για τις μέσες αποδοχές των Ελλήνων ναυτικών βασιστήκαμε σε στατιστικά στοιχεία για τα φορτηγά πλοία και πλοία Μπαλκ Κάρριερς μέσου μεγέθους από 20.000 τόνων μέχρι 40.000 τόνων νεκρού βάρους. Η μέση αμοιβή του Έλληνα ναυτικού ποικίλλει από 22.000 \$ μέχρι 36.000 \$ ΗΠΑ το χρόνο για το 1990, δηλαδή 115.000 - 200.000 δρχ. το μήνα για 12 μήνες. Για το 1990 ήταν 304.200 ο μέσος μηνιαίος μισθός (οι αποδοχές είναι πάντοτε διπλάσιες σχεδόν του μισθού).

Τα πιο πάνω όρια αποδοχών αφορούν σε αξιωματικούς (Α,Β,Γ πλοιάρχους και Α,Β,Γ μηχανικούς), τηλεγραφητές, μαγείρους και θαλαμηπόλους και προϋποθέτουν συνεχή ετήσια απασχόληση, περιλαμβανομένων και των αποδοχών αδείας του ναυτικού.

Αν λάβουμε υπόψη ένα μέσο όρο αποδοχών 150.000 δρχ. το μήνα για το 1982 και για κάθε ναυτικό, ή 2.246 \$ ΗΠΑ, τότε το σύνολο των ναυτικών που εργάζονται σε πλοία με ελληνική σημαία θα έφερναν στην Ελλάδα 26.952 \$ ΗΠΑ ο καθένας, ή οι 36.738 Έλληνες ναυτικοί για το 1982 θα έφερναν 990 εκατ. \$ ΗΠΑ το χρόνο. Και για το 1990, οι 24.554 ναυτικοί με 45.336 \$ ο καθένας θα έφερναν 1.113 εκατ. \$.

Αυτή η πιο πάνω εκτίμηση βασίστηκε στην υπόθεση ότι το σύνολο των αποδοχών των ναυτικών έρχεται στην Ελλάδα. Οι περισσότεροι ερευνητές³ αποδέχτηκαν ότι μόνο το 80% των ναυτεργατικών αμοιβών εισρέει στη χώρα, ε-

³ (1) Ε. Γεωργαντόπουλος, *αν.αν.*, (2) Α. Μ. Γουλιέλμος, (3) *5ετή Προγράμματα ΚΕΠΕ 1976-1992*.

νώ το 20% παραμένει σε καταθέσεις σε Ξένες Τράπεζες ή δαπανάται εκτός Ελλάδας (έξοδα του ναυτικού στα λιμάνια).

Με δεδομένους τους πιο πάνω υπολογισμούς, οι ναυτεργάτες θα έφερναν 990 εκατ. \$ στα 1.657 εκατ. \$ ΗΠΑ του 1982, που είναι το συνολικό ναυτιλιακό συνάλλαγμα, και 1.113 εκατ. \$ στα 1.762 για το 1990. Για το 1982, το ναυτεργατικό συνάλλαγμα αποτελεί το 60% του συνόλου, έναντι ποσού 263 εκατ. \$ ΗΠΑ που αναφέρει η Τράπεζα Ελλάδος.

4. ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΛΟΙΟΚΤΗΤΩΝ⁴

Έχει διαπιστωθεί ότι το 55% του κόστους καλύπτεται από το κόστος καυσίμων, λιμένων και φορτοεκφορτώσεων.

Σύμφωνα με τις προσωπικές εκτιμήσεις του συγγραφέα, το συνολικό κόστος της ελληνικής ναυτιλίας διαρθρώνεται σε ποσοστιαίες μονάδες ως εξής:

1. Πληρώματα	33,1 %
2. Εισιτήρια πληρωμάτων	3,0 %
3. Ασφάλιστρα	13,0 %
4. Ανταλλακτικά	4,6 %
5. Διάφορα (λιπαντικά κ.ά.)	5,5 %
6. Φορολογία πλοίων	1,4 %
7. Ν.Α.Τ.	3,1 %
8. Τροφοδοσία	4,2 %
9. Επισκευές	9,2 %
10. Εφόδια	6,0 %
11. Έξοδα Διοίκησης	16,9 %
Σύνολο:	100,0 %

Όπως αποδεχόμαστε όλοι οι ερευνητές του ναυτιλιακού συναλλάγματος⁵, τα πιο πάνω ποσοστά δεν εισρέουν όλα (100%) στην Ελλάδα, αλλά μέρος αυτών των ποσοστών. Το μέρος αυτό εκφράζεται σε ποσοστά πιο κάτω, κατά πηγή εισροής.

1. Αμοιβές πληρωμάτων	80 %
2. Ν.Α.Τ.	100 %

⁴ Οι εκτιμήσεις αυτές έγιναν με τον συνδυασμό αναλυτικών πληροφοριών κόστους ενός αριθμού πλοίων που δεν υπερέβαινε τα εκατό, σε διάφορες όμως κατηγορίες, ηλικίες και μεγέθη. Το κόστος αυτό κατά κατηγορία κλπ. πολλαπλασιάστηκε με τον αριθμό των ομοίων πλοίων που ήταν στην ελληνική σημαία το έτος 1982.

⁵ Όπως αναφέρεται στην υποσημείωση 3.

3. Έξοδα ταξιδίου	70 %
4. Τροφοδοσία	50 %
5. Ασφάλιστρα	10 %
6. Επισκευές	50 %
7. Εφόδια	50 %
8. Έξοδα Διοίκησης	65 %
9. Φορολογία πλοίων	100 %

Στα πιο πάνω ποσοστά δεν υπολογίστηκαν αποσβέσεις (ή κέρδη).

Αν γίνει τώρα μια σύγκριση των πιο πάνω ποσοστών, που υπολογίσαμε με βάσιμα στοιχεία, για το 1982, και τ' αντίστοιχα ποσοστά της Τραπεζής Ελλάδος, έχουμε τον πίνακα 2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
Συγκριτική εισροή ναυτιλιακού συναλλάγματος κατά πηγή (1982)

Πηγές	Υπολογισμοί μας %	Εκ. \$ ΗΠΑ	Τράπεζα Ελλάδος (%)
1. Ναυτικοί	48	263	16
2. Εφοπλιστές (36+69+319)	26	990	62
3. NAT+Φορολογία (90+41)	8	223	14
4. Ανεφοδιασμός και επισκευές	18	132	8
Σύνολο:	100%	1.608	100%

Πηγές: (1) Υπολογισμοί μας, (2) Τράπεζα Ελλάδος, (3) *Ναυτικά Χρονικά*.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 2, οι υπολογισμοί μας δείχνουν, ότι το ναυτιλιακό συνάλλαγμα απ' όλες τις πηγές είναι υποεκτιμημένο, πλην της κατηγορίας των εμβασμάτων των εφοπλιστών, όπου συμβαίνει το αντίστροφο. Ειδικά το συνάλλαγμα από το ναυτεργατικό δυναμικό εμφανίζεται από την Τράπεζα Ελλάδος στο 1/3 του πραγματικού, με βάση τις εκτιμήσεις μας. Υπερεκτιμημένα εμφανίζονται τα εμβάσματα εφοπλιστών πάνω από το διπλό του πραγματικού. Επομένως, τα εμβάσματα εφοπλιστών, όπως φαίνεται από τις εκτιμήσεις μας, περιλαμβάνουν 32% από τα ναυτεργατικά εμβάσματα και 10% από τον ανεφοδιασμό και τις επισκευές.

5. ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΑΠΟ ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΠΛΟΙΩΝ

Τα σχόλια για το συνάλλαγμα που προέρχεται από επισκευές πλοίων, σύμφωνα και με εισηγήσεις⁶, με την ευκαιρία του 5ετούς προγράμματος του

⁶ Πενταετές Πρόγραμμα Εμπορικής Ναυτιλίας (1983-87), ΚΕΠΕ, Αθήνα 1982.

1982, είναι ότι, "τα στοιχεία που δημοσιεύει η Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών της Τράπεζας Ελλάδος και που εμφανίζονται στο *Μηνιαίο Στατιστικό Δελτίο* ως εισπράξεις από Ανεφοδιασμό-Επισκευές, υποεκτιμούν την συμβολή του κλάδου". Τα στοιχεία της Τραπεζής της Ελλάδος περιλαμβάνουν μόνο τις απευθείας εισπράξεις σε συνάλλαγμα των επισκευαστικών βάσεων και δεν περιλαμβάνουν τις εισπράξεις που προέρχονται από δραχμοποιημένο συνάλλαγμα που κατηγοριοποιείται στα "εμβάσματα εφοπλιστών". Προκειμένου να εκτιμηθεί το συνάλλαγμα που εισρέει στη χώρα από επισκευές των πλοίων, εστάλησαν ορισμένα ερωτηματολόγια στις ελληνικές ναυπηγοεπισκευαστικές μονάδες και ερευνήθηκαν οι ακαθάριστες εισπράξεις τους σε συνάλλαγμα, από επισκευές, για την περίοδο 1977-1982. Οι εισπράξεις διαχωρίστηκαν σ' εκείνες που δραχμοποιήθηκαν απευθείας από τις ίδιες τις ναυπηγοεπισκευαστικές μονάδες και σ' εκείνες που δραχμοποιήθηκαν από τις εφοπλιστικές επιχειρήσεις. Οι μονάδες απάντησαν σε ποσοστό 50%.

Το ερωτηματολόγιο δεν στάλθηκε σε περίπου 500 μικρομεσαία συνεργεία, που υπήρχαν τότε, στην περιοχή Πειραιώς-Περάματος, αλλά στάλθηκε μόνο σε έξι μεγάλες επισκευαστικές μονάδες πλοίων. Το συνάλλαγμα που θα έπρεπε να εισρεύσει στη χώρα από επισκευές, σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο, είναι:

	1977	1978	1979	1980	1981	1982
	(σε εκατ. \$ ΗΠΑ)					
1.	75	60	97	134	149	144
2.	60	37	59	83	111	132

1. Με βάση το ερωτηματολόγιο.

2. Τράπεζα Ελλάδος, περιλαμβανομένου και του εφοδιασμού.

Το συμπέρασμα που προκύπτει από τα πιο πάνω στοιχεία, είναι ότι η Τράπεζα Ελλάδος προσεγγίζει την πραγματικότητα με ποσοστό σφάλματος από 8% (1982) μέχρι 39% (1979).

Έτσι στις προτάσεις για το 5ετές πρόγραμμα Εμπορικής Ναυτιλίας, οι εισηγητές κατέληξαν ότι τα ποσά στα οποία ανέρχονται οι επισκευές πλοίων που έχουν πραγματοποιηθεί, ειδικότερα στις περιοχές Περάματος και Σαλαμίνας, φθάνουν σε πολύ μεγαλύτερα επίπεδα απ' αυτά που εμφανίζει η Τράπεζα Ελλάδος. Μέρος από τις πιο πάνω επισκευές δεν καταγράφεται και μέρος του συναλλάγματος κατατίθεται νόμιμα απευθείας στο εξωτερικό.

Σχετικά με τον ανεφοδιασμό, ο οποίος για άγνωστους λόγους κατηγοριοποιείται μαζί με τις επισκευές πλοίων, στο 5ετές πρόγραμμα 1983-1987 αναφέρεται ότι ο κλάδος εφοδιασμού των πλοίων εισφέρει στη χώρα περίπου 104 εκ. \$ ΗΠΑ.

Μια ανακεφαλαίωση της πιο πάνω ανάλυσης δίνει την εξής εικόνα για το έτος 1984:

1. Επισκευαστικό συνάλλαγμα (ερωτηματολόγιο)	149 εκ. \$ ΗΠΑ
2. Επισκευές που δεν αναφέρονται	101 »
3. Εφοδιασμός	104 »
Σύνολο:	354 »

Αυτό το πιο πάνω ποσό αντιστοιχεί στο 31% εκείνου που δείχνει η Τράπεζα Ελλάδος.

Συμπερασματικά, από όπου κανείς και να δει το ζήτημα, η πληροφόρηση των επισήμων στατιστικών της Τραπεζής Ελλάδος στα δύο βασικά στοιχεία της: (α) του ναυτεργατικού κλάδου και (β) του κλάδου επισκευών-εφοδιασμού δεν είναι ακριβής. Ύστερα απ' αυτό, θα προχωρήσουμε σε προτάσεις αναμόρφωσης του τρόπου συλλογής των πρωτογενών πληροφοριών από την Τράπεζα Ελλάδος σε σχέση με την εισροή ναυτιλιακού συναλλάγματος.

6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Στις οδηγίες για τη συμπλήρωση του πίνακα "Απόκτηση Συναλλάγματος από Διάφορους Πόρους", (Παράρτημα) (Τράπεζα της Ελλάδος, Δ/ση Οικ. Μελετών) πρέπει να γίνουν οι πιο κάτω προσθήκες και αλλαγές, σε συνεργασία με τις Εμπορικές Τράπεζες.

Οι επιχειρήσεις, όποτε δραχμοποιούν συνάλλαγμα, να οφείλουν να προσκομίζουν μια δήλωση του Νόμου 105, που θα επισυνάπτεται στο αντίγραφο της "Βεβαίωσης Εισαγωγής Συναλλάγματος" και να δηλώνεται η πηγή προέλευσης του συναλλάγματος, σύμφωνα με την πιο κάτω κωδικοποίηση. Ο κωδικός ή οι κωδικοί θα αναφέρονται αναλυτικά και στη "Βεβαίωση Εισαγωγής Συναλλάγματος", με τα αντίστοιχα ποσά σε κάθε κωδικό.

1. Υπηρεσίες

A. Ταξιδιωτικό

6210.2 Στην κατηγορία αυτή καταχωρείται το συνάλλαγμα που δαπανάται στην Ελλάδα από αλλοδαπούς ταξιδιώτες, επιβάτες κρουαζιεροπλοίων, κάτω από ελληνική σημαία ή ελληνικής πλοιοκτησίας.

B. Μεταφορές

6221.1 Ναύλοι εμπορευμάτων, δηλαδή το συνάλλαγμα που αποκτήθηκε από ναύλους εμπορευμάτων για τη μεταφορά από ξηρά και αέρα. Για

την περίπτωση των ναύλων εξαγομένων εμπορευμάτων βλέπε "εξαγωγές".

- 6222.1.1 *Ναύλοι εμπορευμάτων πλοίων*, δηλαδή το συνάλλαγμα που αποκτήθηκε από ναύλους εμπορευμάτων για μεταφορά από τη θάλασσα.
- 6222.2 *Αποδοχές ναυτικών*, δηλαδή τα εμβάσματα που είναι μέρος των αποδοχών τους και που στέλνουν οι ναυτικοί που υπηρετούν σε πλοία 3.000 ΚΟΧ και άνω, ποντοπόρα, ή για λογαριασμό τους στις οικογένειές τους.
- 6222.3 *Εμβάσματα* που στέλνουν οι ναυτικοί, που υπηρετούν σε κρουαζιερόπλοια (κυκλική περιήγηση), ή για λογαριασμό τους στις οικογένειές τους.
- 6223.4 *Εμβάσματα* που στέλνουν οι ναυτικοί, που υπηρετούν σε πλοία 3.000 ΚΟΧ* (μη συμπεριλαμβανομένων) και κάτω, ή για λογαριασμό τους, στις οικογένειές τους.

* Πλοία 3.000 ΚΟΧ και άνω θεωρούνται ως ποντοπόρα.

- 6323.3(α) *Γενικά έξοδα ναυτιλιακών γραφείων*, δηλαδή τα εμβάσματα που στέλνουν οι εφοπλιστές ή πλοιοκτήτες πλοίων ποντοπόρων 3.000 ΚΟΧ και άνω, στα γραφεία των επιχειρήσεών τους στην Ελλάδα.
- 6323.31 *Γενικά έξοδα ναυτιλιακών γραφείων*, δηλαδή τα εμβάσματα που στέλνουν οι εφοπλιστές ή πλοιοκτήτες κρουαζιεροπλοίων (κυκλικής περιήγησης) στα γραφεία των επιχειρήσεών τους στη χώρα.
- 6323.32 *Εμβάσματα* που στέλνουν οι εφοπλιστές ή πλοιοκτήτες πλοίων 3.000 ΚΟΧ (μη συμπεριλαμβανομένων) και κάτω, στα γραφεία των επιχειρήσεών τους στη χώρα.
- 6323.33 *Εμβάσματα* που στέλνουν οι εφοπλιστές ή πλοιοκτήτες για δαπάνες διαβίωσης των ιδίων ή των οικογενειών τους στη χώρα.
- 6224.41 *Επισκευές πλοίων*. Στην κατηγορία αυτή καταχωρούνται τα συναλλαγματικά έσοδα που προέρχονται από τις επισκευές πλοίων που προσεγγίζουν σε ελληνικά λιμάνια.
- 6224.42 Τα συναλλαγματικά έσοδα από την παροχή υπηρεσιών προς τα παραπάνω πλοία (λιμενικά, φαρικά κ.λ.π.).
- 6224.43 *Επισκευές λοιπών μεταφορικών μέσων*. Στην κατηγορία αυτή καταχωρούνται τα συναλλαγματικά έσοδα από τις επισκευές αεροπλάνων που προσεγγίζουν σε ελληνικά αεροδρόμια και των λοιπών μεταφορικών μέσων που προέρχονται από την Ελλάδα, καθώς και από την παροχή διαφόρων υπηρεσιών προς τα παραπάνω μεταφορικά μέσα (τέλη διέλευσης κ.ά.).
- 6224.44 *Ανεφοδιασμός πλοίων*. Στην κατηγορία αυτή καταχωρούνται τα συναλλαγματικά έσοδα που προέρχονται από τον εφοδιασμό πλοίων που προσεγγίζουν σε ελληνικά λιμάνια.
- 6224.45 *Ανεφοδιασμός λοιπών μεταφορικών μέσων*. Στην κατηγορία αυτή καταχωρούνται τα συναλλαγματικά έσοδα που προέρχονται από τον

εφοδιασμό αεροπλάνων που προσεγγίζουν σε ελληνικά αεροδρόμια και των μεταφορικών μέσων που διέρχονται από την Ελλάδα.

- 6225.5 *Εισφορές ναυτικών/πλοιοκτητών σε ασφαλιστικά ταμεία.* Εισφορές στο NAT, επικουρικά ταμεία ναυτικών κ.λ.π.
- 6225.51 *Εισφορές σε ασφαλιστικά ταμεία.* Εισφορές σε ταμεία ασφάλισης των κλάδων μεταφοράς ξηράς και αέρα.
- 6226.6 *Φορολογία πλοίων.* Εμβάσματα εφοπλιστών ή πληρωμές με συνάλλαγμα που προορίζονται για την καταβολή φόρων των πλοίων.
- 6227.7 *Εισιτήρια επιβατών ξηράς, αέρα, δηλαδή το συνάλλαγμα που αποκτήθηκε από ναύλους επιβατών ξηράς και αέρα και αυτών από ομαδικές μεταφορές.*
- 6227.71 *Εισιτήρια επιβατών πλοίων.* Δηλαδή το συνάλλαγμα που αποκτήθηκε από ναύλους επιβατών πλοίων και ναύλους επιβατών σε ομαδικές θαλάσσιες μεταφορές - κρουαζιέρες.

Γ. Ασφάλιστρα

- 6230 *Ασφάλιστρα κλπ. πλοίων.* Περιλαμβάνονται οι συναλλαγματικές εισπράξεις από πληρωμές ασφαλιστικών εταιρειών για ασφάλιστρα και κάθε μορφής αποζημιώσεις πλοίων σε κατοίκους Ελλάδας.
- 6230.1 *Ασφάλιστρα εξαγωγών.* Περιλαμβάνονται τα ασφάλιστρα που προέρχονται από τον διαχωρισμό τιμολογίων CIF εξαγομένων εμπορευμάτων.
- 6230.2 *Λοιπά ασφάλιστρα.* Περιλαμβάνονται οι συναλλαγματικές εισπράξεις από πληρωμές ασφαλιστικών εταιρειών για (εκτός πλοίων) αποζημιώσεις κατοίκων Ελλάδας.
- 6230.3 *Συναλλαγματικές εισπράξεις από κάθε μορφής αποζημιώσεις πλοίων σε κατοίκους Ελλάδας.*

Δ. Εισοδήματα από επενδύσεις

- 6241.1 *Τόκοι γενικά.* Περιλαμβάνει τόκους από καταθέσεις ιδιωτών (πλην ναυτικών) και τραπεζών σε τράπεζες του εξωτερικού, τόκους από την τοποθέτηση των διαθεσίμων της Τράπεζας της Ελλάδας στο εξωτερικό και λοιπούς τόκους.
- 6241.2 *Τόκοι καταθέσεων ναυτικών.* Περιλαμβάνει τόκους από καταθέσεις ναυτικών.
- 6242.2 *Μερίσματα-κέρδη γενικά.* Περιλαμβάνει κάθε μορφής κέρδη και μερίσματα από επενδύσεις ή συμμετοχές σε επιχειρήσεις στο εξωτερικό, πλην αυτά που ανήκουν σε πλοιοκτήτες ή ναυτικούς (εισοδήματα από ακίνητα, τοκομερίδια χρεογράφων, μερίσματα μετοχών κ.ά.).
- 6242.3 *Μερίσματα-κέρδη πλοιοκτητών/ναυτικών.* Περιλαμβάνει κάθε μορφής κέρδη και μερίσματα από επενδύσεις ή συμμετοχές σε επιχειρήσεις στο εξωτερικό από πλοιοκτήτες ή ναυτικούς κ.λ.π. (εισοδή-

ματα από ακίνητα, τοκομερίδια χρεογράφων, μερίσματα μετοχών κ.ά.).

ΣΤ. Λοιπές υπηρεσίες

- 6261.1 *Προμήθειες αντιπροσώπων και ανταποκριτών γενικά.* Προμήθειες ξένων οίκων στους ευρισκομένους στην Ελλάδα αντιπροσώπους τους και προμήθειες προς τις Τράπεζες που βρίσκονται στην Ελλάδα, πλην προμηθειών από ναυτιλιακές εταιρείες και ναυτικούς. Μεσιτείες πλην για υπηρεσίες στη ναυτιλία (βλέπε 6261.3).
- 6261.2 *Προμήθειες ναυτιλιακών εταιρειών προς αντιπροσώπους κλπ. και Τράπεζες.* Προμήθειες ναυτιλιακών εταιρειών προς αντιπροσώπους οίκων Τραπεζών που βρίσκονται στην Ελλάδα.
- 6261.3 *Μεσιτείες για υπηρεσίες στη ναυτιλία.* Προμήθειες ή αμοιβές μεσιτών για υπηρεσίες προς τη ναυτιλία (για ναυλώσεις, αγοραπωλησίες πλοίων, αμοιβές επιθεωρητών, νηογνωμόνων, προμήθειες εφοδιασμού πλοίων με καύσιμα κλπ.).
- 6262.3 *Αμοιβές – μισθοί ναυτιλιακών δικηγόρων κ.λ.π.* Αμοιβές δικηγόρων, διαιτητών και λοιπών ελευθέρων επαγγελματιών και τρίτων, για παροχή των επαγγελματικών τους υπηρεσιών προς τις ναυτιλιακές εταιρείες.

II. Μονομερείς μεταβιβάσεις

- 6310.A *Εμβάσματα μεταναστών.* Όπως είναι στις οδηγίες της Τράπεζας Ελλάδας που ακολουθούν.
- 6310.1 *Τραβηκτικές Ελλήνων ναυτικών.* Τραβηκτικές Ελλήνων ναυτικών σε βάρος καταθέσεων τους σε Τράπεζες εξωτερικού, επιταγές ή εντολές που στέλνονται από το εξωτερικό από ναυτικούς στις οικογένειές τους (που δεν έχει συμπεριληφθεί στο 6222.2 για οιαδήποτε αιτία). **Το κονδύλι αυτό να μεταφερθεί στο συνάλλαγμα από μεταφορές ορθότερα.**
- 6330.1 *Δωρεές πλοιοκτητών/ναυτικών προς το Δημόσιο, ΝΠΔΔ.* Δηλαδή δωρεές που παρέχονται λ.χ. από ιδιώτες πλοιοκτήτες ή ναυτικούς ή ναυτιλιακές εταιρείες σε συνάλλαγμα στο ελληνικό Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ (να μεταφερθεί στις μεταφορές ορθότερα).

III. Εισροή κεφαλαίων

- 6410.1 *Καταθέσεις Ν.Δ. 2687/53 πλοιοκτητών.* Καταθέσεις σε συνάλλαγμα από ιδιώτες ξένους ή Έλληνες που μένουν μόνιμα στο εξωτερικό ή από νομικά πρόσωπα που εδρεύουν στο εξωτερικό και είναι ναυτιλιακή εταιρεία ή πλοιοκτήτης.

- 6420.1 *Κεφάλαια Ν.Δ. 2687/53 πλοιοκτητών.* Κεφάλαια πλοιοκτητών ή ναυτιλιακών εταιρειών που εισάγονται, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το πιο πάνω Ν.Δ. και τοποθετούνται σε παραγωγικές επενδύσεις.
- 6430.1 *Κεφάλαια ναυτικών, πλοιοκτητών για αγορά ακινήτων.* Κεφάλαια που εισάγονται από ιδιώτες ναυτικούς ή πλοιοκτήτες και προορίζονται για τοποθετήσεις σε ακίνητα. Επίσης αποταμιεύσεις ναυτικών από το εξωτερικό, για τη διενέργεια επενδύσεων σε ακίνητα ή δραχμοποιήσεις από λογαριασμούς καταθέσεων ναυτικών σε συνάλλαγμα σε ελληνικές τράπεζες για επένδυση σε ακίνητα. (Προσοχή, να μη γίνει σύγχυση με 6222.2 και 6310.1). **Να μεταφερθεί στις μεταφορές ορθότερα.**

Ε. Ιδιωτικών επιχειρήσεων

- 6451.1 *Επιχειρήσεις μεταφορών ξηράς-αέρα.* Περιλαμβάνονται οι τοποθετήσεις σε επιχειρήσεις μεταφορών (ξηράς, αεροπορικές κλπ.) καθώς και σε συναφείς προς τις μεταφορές επιχειρήσεις.
- 6451.11 *Επιχειρήσεις ναυτιλιακές.* Περιλαμβάνονται οι τοποθετήσεις σε ναυτιλιακές επιχειρήσεις.
- 6451.12 *Επιχειρήσεις ναυπηγείων/επισκευαστικών βάσεων/διαλυτηρίων πλοίων.* Περιλαμβάνονται οι τοποθετήσεις σε επιχειρήσεις ναυπηγικές, μετατροπών και επισκευών πλοίων, διαλύσεων πλοίων.

Ζ. Τραπεζών και λοιπών πιστωτικών οργανισμών

- 6461.11 *Καταθέσεις πλοιοκτητών/ναυτικών σε συνάλλαγμα.* Περιλαμβάνονται όλες οι καταθέσεις σε συνάλλαγμα ναυτικών, πλοιοκτητών, πλην καταθέσεων 6410.1.

Σημείωση: Η πιο πάνω αναλυτική κωδικοποίηση είναι ανάγκη να εφαρμοστεί και στις εκροές (πληρωμές) συναλλάγματος. Λ.χ. οι επισκευές δημιουργούν και εκροή για εισαγωγή χάλυβα, υλικών και ανταλλακτικών. Το ίδιο ισχύει και για τον εφοδιασμό.

7. ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Πολλά προβλήματα μπορούν να επιλυθούν από την πιο πάνω νέα κωδικοποίηση, διότι πολλοί κλάδοι της ναυτιλίας επιδιώκουν την προσοχή του κράτους με βάση το ύψος του συναλλάγματος που εισφέρουν στη χώρα. Μικρό-

τερα προβλήματα παρουσιάζει και η παρακολούθηση — συναλλαγματικά — των κλάδων των κρουαζιεροπλοίων και των θαλαμηγών:

(α) Οι θαλαμηγοί του νόμου 4381/1976, και για το συνάλλαγμα που αυτές εισφέρουν, οι περισσότερες Τράπεζες δεν είναι σε θέση να δώσουν σαφείς πληροφορίες για τη στατιστική καταγραφή του. Οι εισπράξεις λ.χ. από ναύλους επιβατών περιλαμβάνουν και τους ναύλους θαλαμηγών και καταχωρούνται στο ναυτιλιακό συνάλλαγμα στην κατηγορία "εισιτήρια επιβατών".

(β) Στην πράξη, από συναλλαγματική άποψη, δεν υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ των κρουαζιεροπλοίων και φορτηγών πλοίων, τα οποία διαχειρίζονται οι εταιρείες που εμβάζουν συνάλλαγμα στην Ελλάδα. Οι εισπράξεις σε συνάλλαγμα αυτών των εταιρειών καταχωρούνται στη γενική κατηγορία μεταφορές. Ο λογαριασμός του ισοζυγίου πληρωμών καταγράφει μόνο τις συναλλαγές σε συνάλλαγμα που γίνονται μέσω του τραπεζικού συστήματος της Ελλάδας (δεν καταγράφονται λ.χ. οι δοσοληψίες σε δραχμές που αφορούν στα κρουαζιερόπλοια). Το συνάλλαγμα που δαπανάται από επιβάτες κρουαζιεροπλοίων στην Ελλάδα καταγράφεται στο ταξιδιωτικό.

Στο Παράρτημα υπάρχουν οι σχετικές οδηγίες προς τις Εμπορικές Τράπεζες, της Τράπεζας της Ελλάδος, για να μπορεί ο αναγνώστης να κάνει σύγκριση με τις προτάσεις μας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ

I. Υπηρεσίες

6210 Α. Ταξειδιωτικό

Στην κατηγορία αυτή καταχωρείται το συνάλλαγμα που δαπανάται στην Ελλάδα από αλλοδαπούς ταξιδιώτες (ταξιδιώτες θεωρούνται και οι σπουδαστές, τα άτομα που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους καθώς και τα ξένα πληρώματα πλοίων, αεροσκαφών κ.ά. που προσεγγίζουν σε ελληνικά λιμάνια ή αεροδρόμια). "Αλλοδαποί" από την άποψη του ισοζυγίου πληρωμών θεωρούνται οι μόνιμοι κάτοικοι της αλλοδαπής, ανεξάρτητα από την εθνικότητά τους. Έτσι οι Έλληνες υπήκοοι θεωρούνται αλλοδαποί αν δεν κατοικούν μόνιμα στην Ελλάδα, ενώ οι ξένοι υπήκοοι που κατοικούν μόνιμα στην Ελλάδα δεν θεωρούνται αλλοδαποί.

Στην κατηγορία αυτή δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες των επισήμων ξένων αποστολών που καταχωρούνται στην ειδική κατηγορία Ε παρ. 1 (Δαπάνες ξένων αποστολών). Το συνάλλαγμα που επιστρέφεται από Έλληνες ταξιδιώτες, μόνιμους κατοίκους Ελλάδος, μετά από ταξίδια τους στο εξωτερικό *πρέπει να αφαιρείται* από την αντίστοιχη κατηγορία των πληρωμών (5213: Τουρισμός), και σε περίπτωση που δεν υπάρχει κίνηση σ' αυτή την κατηγορία, τότε θα αναγράφεται σαν αρνητικός αριθμός. Επισημαίνεται ότι τα ξένα τραπεζογραμμάτια που αντιστοιχούν σε τουριστικές εισπράξεις δεν πρέπει να συμψηφίζονται με τις πληρωμές, αλλά να καταχωρούνται σαν σύνολο στις εισπράξεις.

B. Μεταφορές

Στην γενική κατηγορία αυτή καταχωρούνται πάσης φύσεως συναλλαγματικά έσοδα που προέρχονται από όλους τους κλάδους των μεταφορών, όπως π.χ. την ναυτιλία, τις αεροπορικές συγκοινωνίες κ.ά. Αναλυτικά, η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τα εξής κονδύλια:

6221.1. *Ναύλοι Εμπορευμάτων*, δηλαδή το συνάλλαγμα που έχει αποκτηθεί από ναύλους εμπορευμάτων (μεταφορά από ξηρά, θάλασσα και αέρα). Για την περίπτωση των ναύλων εξαγομένων εμπορευμάτων βλέπε "Εξαγωγές".

6222.2. *Εμβάσματα ναυτιλομένων*, δηλαδή τα εμβάσματα που στέλνουν οι ναυτιλούμενοι ή για λογαριασμό τους στις οικογένειές τους.

6323.3. *Εμβάσματα εφοπλιστών*, δηλαδή τα εμβάσματα που στέλνουν στα γραφεία των επιχειρήσεών τους στην Ελλάδα ή στις οικογένειές τους.

6224.4. *Ανεφοδιασμός-Επισκευές κλπ.* Στην κατηγορία αυτή καταχωρούνται τα συναλλαγματικά έσοδα που προέρχονται από τον εφοδιασμό ή την επι-

σκευή πλοίων που προσεγγίζουν σε ελληνικά λιμάνια, αεροπλάνων που προσεγγίζουν σε ελληνικά αεροδρόμια και γενικά όλων των μεταφορικών μέσων που διέρχονται από την Ελλάδα, καθώς και από την παροχή διαφόρων υπηρεσιών προς τα παραπάνω μεταφορικά μέσα (λιμενικά και φαρικά τέλη διελεύσεως κ.ά.).

6225.5. *Εισφορές σε ασφαλιστικά ταμεία*, των επί μέρους κλάδων, όπως π.χ. το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο.

6226.6. *Φορολογία Εφοπλισμού*, δηλαδή εμβάσματα εφοπλιστών που προορίζονται για την καταβολή φόρων.

6227.7. *Εισιτήρια επιβατών*, δηλαδή το συνάλλαγμα που έχει αποκτηθεί από ναύλους επιβατών, συμπεριλαμβανομένων και των για ομαδικές μεταφορές-κρουαζιέρες.

6230 Γ. Ασφάλιστρα

Σε αυτή τη γενική κατηγορία περιλαμβάνονται οι συναλλαγματικές εισπράξεις από πληρωμές ασφαλιστικών εταιρειών για πάσης μορφής αποζημιώσεις κατοίκων Ελλάδος, καθώς και τα ασφάλιστρα που προέρχονται από τον διαχωρισμό τιμολογίων CIF εξαγομένων εμπορευμάτων.

Δ. Εισοδήματα από επενδύσεις

6241.1. *Τόκοι*: Περιλαμβάνει τόκους από καταθέσεις ιδιωτών και τραπεζών σε τράπεζες του εξωτερικού, τόκους από την τοποθέτηση των διαθεσίμων της Τράπεζας της Ελλάδος στο εξωτερικό και λοιπούς τόκους.

6242.2. *Μερίσματα-Κέρδη*: Περιλαμβάνει πάσης μορφής κέρδη και μερίσματα από επενδύσεις ή συμμετοχές σε επιχειρήσεις στο εξωτερικό (εισοδήματα από ακίνητα, τοκομερίδια χρεογράφων, μερίσματα μετοχών κ.ά.).

Ε. Υπηρεσίες του Δημοσίου

6251.1. *Δαπάνες Ξένων Αποστολών*: Περιλαμβάνει το συνάλλαγμα που εκχωρείται για την κάλυψη δαπανών στην Ελλάδα των πάσης φύσεως ξένων διπλωματικών υπηρεσιών, διεθνών οργανισμών κ.ά.

6252.2. *Προξενικά τέλη*: Περιλαμβάνει τα έσοδα των ελληνικών προξενείων στο εξωτερικό.

6253.3. *Έργα υποδομής*: Περιλαμβάνει τα εμβάσματα χωρών μελών του ΝΑΤΟ για την κατασκευή έργων υποδομής στην Ελλάδα.

ΣΤ. Λοιπές Υπηρεσίες

6261.1 Προμήθειες αντιπροσώπων και ανταποκριτών. Προμήθειες ξένων οίκων στους ευρισκόμενους στην Ελλάδα αντιπροσώπους τους, προμήθειες προς τις Τράπεζες που βρίσκονται στην Ελλάδα. Μεσιτείες.

6262.2. Αμοιβές - Μισθοί. Αμοιβές δικηγόρων, γιατρών, καθηγητών, συμβολαιογράφων, καλλιτεχνών. Αμοιβές τεχνικών εταιρειών για τεχνικές μελέτες ή εκτέλεση έργων στο εξωτερικό.

Αμοιβές αθλητικών ομάδων από την συμμετοχή τους σε αγώνες στο εξωτερικό. Αμοιβές από συγγραφικά δικαιώματα στην Ελλάδα, από επιχειρήσεις ευρεσιτεχνιών, χρήση σημάτων και τεχνικών μεθόδων. Αμοιβές και έξοδα για διαφημίσεις στην Ελλάδα από επιχειρήσεις εξωτερικού. Μισθοί και ημερομίσθια για παρεχόμενες υπηρεσίες ημεδαπών στο εξωτερικό για περίοδο μικρότερη του έτους (δεν περιλαμβάνονται τα εμβάσματα των εγκαταστημένων στην Ευρώπη ή αλλού Ελλήνων εργατών, τα οποία καταχωρούνται στο μεταναστευτικό συνάλλαγμα).

6263.3. Τηλεπικοινωνίες, Ταχυδρομεία. Ακαθάριστα έσοδα των ελληνικών ταχυδρομείων (τέλη). Ακαθάριστα έσοδα του ΟΤΕ (τέλη). Ακαθάριστα έσοδα τυχόν άλλων τηλεπικοινωνιακών μονάδων.

6264.4. Λοιπά εμβάσματα. Συνδρομές σε εφημερίδες και περιοδικά. Συνδρομές για εγγραφή μελών σε συλλόγους, οργανισμούς κλπ. Ενοίκια ακινήτων που ευρίσκονται στο εξωτερικό και ανήκουν σε ημεδαπούς. Ενοίκια για τη χρήση μηχανημάτων και εργαλείων. Εισπράξεις για δαπάνες επισκευών ιδιωτικών ακινήτων στην Ελλάδα που ανήκουν σε αλλοδαπούς. Δικαιώματα που εισπράττονται από ενοικιάσεις ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών. Πωλήσεις ελληνικών γραμματοσήμων σε συλλέκτες, εισπράξεις από λαχεία εξωτερικού (κέρδη).

II. Μονομερείς μεταβιβάσεις

6310 Α' Εμβάσματα μεταναστών

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα ποσά συναλλάγματος που αποστέλλονται από τους Έλληνες του εξωτερικού (μετανάστες μόνιμοι και προσωρινοί, όπως στην περίπτωση των Ελλήνων εργατών στην Δυτ. Ευρώπη) για την οικονομική ενίσχυση προσώπων που διαμένουν στην Ελλάδα, καθώς και οι κληρονομίες που μεταφέρονται στην Ελλάδα.

Τα ποσά αυτά αποτελούν δωρεές προς την ελληνική οικονομία και έτσι πρέπει να αποφευχθεί οποιαδήποτε σύγχυση σχετική με τη μεταφορά κεφαλαίων που προορίζονται για τοποθετήσεις σε επιχειρήσεις, ή για την αγορά ακινήτων για τις περιπτώσεις που διατηρεί την κυριότητα ο αποστολέας που διαμένει στο εξωτερικό.

6320 Β' Συντάξεις, δηλαδή τα ποσά που αποστέλλονται από συντάξεις ημεδαπών ή αλλοδαπών που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα.

6330 Γ' Δωρεές στο Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ., δηλαδή δωρεές που παρέχονται σε συνάλλαγμα από Διεθνείς Οργανισμούς ή Οργανώσεις ξένων κρατών ή ιδιωτών στο ελληνικό Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ.

III. Εισροή κεφαλαίων

6410 Α' Καταθέσεις Ν.Δ. 2687/53

Σύμφωνα με τον νόμο αυτό επιτρέπονται στις εμπορικές τράπεζες καταθέσεις σε συνάλλαγμα από ιδιώτες ξένους ή Έλληνες που μένουν μόνιμα στο εξωτερικό ή από νομικά πρόσωπα που εδρεύουν στο εξωτερικό.

6420 Β' Κεφάλαια Ν.Δ. 2687/53

Κεφάλαια που εισάγονται σύμφωνα με την διαδικασία που προβλέπει το παραπάνω Ν.Δ. και τοποθετούνται σε παραγωγικές επενδύσεις.

6430 Γ' Κεφάλαια ιδιωτών για αγορά ακινήτων

Κεφάλαια που εισάγονται από ιδιώτες κατοίκους του εξωτερικού και προορίζονται για επενδύσεις σε ακίνητα.

6440 Δ' Λοιπά μη επιχειρηματικά κεφάλαια ιδιωτών

Στην κατηγορία αυτή καταχωρούνται εμβάσματα από το εξωτερικό τα οποία δεν περιλαμβάνονται στις παραπάνω κατηγορίες και τα οποία προορίζονται για επενδύσεις που δεν έχουν επιχειρηματικό χαρακτήρα, όπως π.χ. επενδύσεις σε ελληνικές ομολογίες και μετοχές του Δημοσίου, των Δημόσιων Επιχειρήσεων, των Τραπεζών κ.λ.π. Δεν πρέπει να συγχέονται τα εμβάσματα αυτά που προορίζονται για επενδύσεις με τα μεταναστευτικά εμβάσματα που προορίζονται για την οικονομική ενίσχυση Ελλήνων ιδιωτών.

Ε' Ιδιωτικών επιχειρήσεων

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κεφάλαια ή δάνεια που εισάγονται από ιδιωτικές επιχειρήσεις (ανεξάρτητα αν είναι εγγυημένα από το Δημόσιο ή όχι) και προορίζονται είτε για την ίδρυση είτε για την επέκταση και την ενίσχυση σε κεφάλαια κινήσεως των ελληνικών ή ξένων επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα. Εννοείται ότι στην κατηγορία αυτή δεν περιλαμ-

βάνονται τα κεφάλαια του Ν.Δ. 2687/53 τα οποία υπάγονται στον κωδικό 6420 που επεξηγείται παραπάνω.

Αναλυτικά στις ιδιωτικές επιχειρήσεις περιλαμβάνονται:

6451.1. Επιχειρήσεις Μεταφορών. Περιλαμβάνονται οι τοποθετήσεις σε επιχειρήσεις μεταφορών (ναυτιλιακές, αεροπορικές κλπ.) καθώς και σε συναφείς προς τις μεταφορές επιχειρήσεις (ναυπηγεία κλπ.).

6452.2. Επιχειρήσεις Πετρελαιοειδών. Περιλαμβάνονται επιχειρήσεις που έχουν σχέση με την εμπορία ή τη διακίνηση πετρελαιοειδών.

6453.3. Μεταλλευτικές επιχειρήσεις. Περιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις εξορύξεως και βασικής επεξεργασίας των μεταλλευμάτων. Οι επιχειρήσεις κατεργασίας μετάλλων (μεταλλουργικές) περιλαμβάνονται στην αμέσως επόμενη κατηγορία 4.

6454.4. Λοιπές ιδιωτικές επιχειρήσεις. Περιλαμβάνεται οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση που δεν υπάγεται στις παραπάνω κατηγορίες. Για την εισαγωγή κεφαλαίων ποσού μεγαλύτερου των \$ 100.000 θα δίνεται ξεχωριστή κατάσταση με ανάλυση κατά επιχείρηση.

Ζ' Τραπεζών και Λοιπών Πιστωτικών Οργανισμών

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται τα κεφάλαια που εισάγονται είτε με τη μορφή δανείων είτε με τη μορφή καταθέσεων για λογαριασμό των ελληνικών τραπεζών ή ειδικών πιστωτικών οργανισμών.

6461.1. Καταθέσεις σε συνάλλαγμα. Περιλαμβάνονται όλες οι καταθέσεις σε συνάλλαγμα (π.χ. Ναυτικών-Εργατών, Στεγαστικού Ταμειευτηρίου, Λ/σμοί JOINT ACCOUNT κ.λ.π.), εκτός από τις καταθέσεις του Ν.Δ. 2687/53 οι οποίες περιλαμβάνονται στον κωδικό 6410 πιο πάνω.

6462.2. Δάνεια και Πιστώσεις. Περιλαμβάνονται δάνεια ή πιστώσεις που χορηγούνται από ξένους χρηματοδοτικούς οίκους προς τις τράπεζες, εκτός από τα δάνεια που χορηγούνται στις τράπεζες ΕΤΒΑ και ΑΤΕ και τα οποία περιλαμβάνονται πιο κάτω στον κωδικό αριθμό 6472.

6465.3. Καταθέσεις σε δραχμές μετατρέψιμες. Περιλαμβάνεται το συνάλλαγμα που έχει δραχμοποιηθεί για την τροφοδότηση του πιο πάνω λογ/σμού που προέρχεται συνήθως από ξένες Τράπεζες.

Η' Δημοσίου

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα δάνεια που συνάπτονται από ξένους δανειοδότες (Κυβερνήσεις, Τράπεζες ή ιδιώτες κεφαλαιούχους) για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου ή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

Ειδικότερα περιλαμβάνονται οι εξής κατηγορίες:

6471.1. Κρατικά Δάνεια. Τα δάνεια που συνάπτονται από το Ελληνικό Δημόσιο.

6472.2. Δάνεια Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Τα δάνεια που συνάπτονται από τις Δημόσιες Επιχειρήσεις που βρίσκονται στην Ελλάδα, όπως

π.χ. Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., Ο.Σ.Ε. κ.λ.π. καθώς επίσης και τα δάνεια που συνάπτονται από την ΕΤΒΑ ή την ΑΤΕ.

Η γεωγραφική κατανομή πρέπει να γίνεται με βάση τον τόπο αρχικής προέλευσης του εμβάσματος, ανεξάρτητα από το νόμισμα στο οποίο εκδίδεται το έμβασμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ελ. Α. Γεωργαντόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς, *Μια περαιτέρω εκτίμηση της συμβολής της Εμπορικής Ναυτιλίας στην Οικονομική Ανάπτυξη της Χώρας*, Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Πειραιώς, Έδρα Ναυτιλιακής Οικονομικής και Πολιτικής, Πειραιάς 1977.
- Περιοδικό *Αργώ* 1992 (Αύγ.- Σεπτ.). Για στοιχεία διαγραμμάτων 1, 2.
- Πενταετή Προγράμματα Εμπορικής Ναυτιλίας* (ΚΕΠΕ): α) 1976 - 1980, β) 1983 - 1987.
- Ναυτικά Χρονικά*, 1983, ετήσια έκδοση για το 1982.
- Εισηγήσεις για το πενταετές πρόγραμμα 1983 - 1987.
- Τράπεζα της Ελλάδος, Πίνακας "Απόκτηση Συναλλάγματος από διάφορους πόρους", 1985. (Ο ίδιος πίνακας χρησιμοποιείται συνεχώς, και σήμερα, 1993).
- Α. Μ. Γουλιέλμος, "A critical presentation of the Greek contemporary shipping policy 1981-1991", Part 1, Άρθρο που έχει υποβληθεί για δημοσίευση.